

Johan Varen Ugland:
Norsk guide
til ord, uttrykk og sammenhenger
fra "Gluntarne" av Gunnar Wennerberg

Gunnar Wennerberg (1817 - 1901) var født og vokste opp i Västergötland. Han ble immatrikulert ved Uppsala universitet 1837 og tok magistergraden i 1845, men hadde også etter denne tid viktige oppgaver i Uppsala og oppholdt seg mye der. Etterhvert ble han en kjent skikkelse i studentmiljøet og fikk innpass i innflytelsesrike menneskers salonger. Der knyttet han forbindelser, ikke minst med kongehuset, som ble ham til stor hjelp under hans senere eventyrlige karriere der han innehadde noen av landets høyeste stillinger, bl. a. som kirkeminister og landshøvding.

Wennerberg er idag mest kjent som komponist og tekstforfatter. Hans musikkutsettelse av bibelske salmer er fremdeles i flittig bruk også utenfor Sveriges grenser, men det var sangsyklusen "Gluntarne" som gjorde ham kjent i hele Norden. Verket er utformet som 29 duetter og 1 solosang for mannsstemmer og klaver, og henter sin emnekrets fra studentmiljøet i Uppsala. Handlingen i syklusen er så intimt knyttet til denne byen at det er nødvendig til å ha et visst kjennskap til den slik den fortonte seg i første halvdel av 1800-tallet for å få fullt utbytte av sangene. Duettene er utformet som dialoger mellom to studentvenner; den eldre erfarne Magistern (baryton) og den ferskere og mer troskyldige Glunten (bass). "Glunt" er en Upplandsbetegnelse på "gutt" (samme ord forekommer også flere steder i Norge). Glunt brukes i Sverige også som betegnelse på selve sangene. Denne betegnelsen vil også bli brukt i det følgende. Det var en av Wennerbergs studentvenner fra Uppland (og i likhet med ham medlem i den musikkelskende studentkretsen "Juvernalerna") ved navn Otto Beronius som ble kalt Glunten, og som var den første bassen som sang gluntpartiet. Dette partiet går usedvanlig dypt. Wennerberg skriver selv at Beronius hadde en stemme "för hvilken naturen tycktes hafva glömt att sätta någon gräns nedåt". Magisterpartiet ble sunget av Wennerberg selv. Deres pianist var en annen juvenal, Eugène von Stedingk. Duettene ble ikke skrevet samlet. Datering av dem er usikker. Wennerberg angir mange år senere selv hvilke sanger som ble skrevet i hvilket år i tidsrommet mellom 1847 og 1850, altså etter opphavsmannes egentlige studieperiode, men av forskjellige grunner stiller Wennerberg-biografene seg tvilende til dateringene. Til å begynne med ble sangene utgitt i 13 hefter i årene 1849 - 51. Etter 1860 begynner komplettutgavene å komme som perler på en snor, og "Gluntarne"- feberen raser i Norden. Feberen har lagt seg, men mange idag mener at sangene fortjener en renessanse.

"Gluntarne" er et blinkskudd; et genialt og tidløst verk. Wennerbergs tekster og musikk danner etter undertegneds mening en fullkommen syntese som kvalitetsmessig hever sangene opp i internasjonal toppklasse. Tross et noe alderdommelig språk (nyere utgaver av verket har en forsiktig modifisert enkeltordsortografi, som også er brukt her) virker teksten merkelig moderne; noe alle kan kjenne seg igjen i, og som gjør Magistern og Glunten til nåtidsmennesker.

På forsiden av trykte utgaver av Gluntarne står et latinsk sitat av den romerske forfatter Martialis som tydelig viser at Wennerberg har villet gi en advarsel til potensielle fremførere:

Quem recitas, meus est, o Fidentine, libellus: Sed male cum recitas, incipit esse tuus.

Fidentinus, boken du leser høyt fra er min. Men fordi du leser så dårlig, er den for øyeblikket din.

Wennerberg fraskriver seg altså alt ansvar for fremtidige oppførelers kvalitet. Han skriver i innledningen til verket: "De (sangene) passer ikke for sangere som bare er opptatt av å la sine vakre stemmer høre på bekostning av teksten, som derved bare blir et artikulasjonsmiddel.

Ei heller for deklamatorer som ubesvært gjør vold på musikken for å få fornøyelsen av å lage grimaser eller fremheve sine favorittfraser. De (sangene) er i seg selv små og krever hverken

store stemmer eller store fakter. Det de krever for å være det de vil, er følelsenes og uttrykkets sannhet slik den elsker å vise seg i hverdagslivet blant fortrolige venner".

På denne tiden fantes det bare to universitetsbyer i Sverige: Uppsala og Lund. Selv Stockholm hadde ikke universitet. En nærmere beskrivelse av studieorganisasjonen i Uppsala vil føre for langt. La det bare være sagt at den høyere undervisning gjennomgikk i Sverige, som i resten av Europa, en utvikling i retning av mer nyttebetonte fag. På midten av 1800-tallet var denne utvikling allerede merkbar, men mye av det gamle undervisningsopplegget hang fremdeles igjen. Latin og i noen utstrekning gresk ble fremdeles ansett som uunnværlige for en rekke utdannelse. Den gamle latinskolen lå ikke langt tilbake i tiden, og også helt ferske studenter kunne være kløppere i latin. Dette merker vi i dialogene der latinske sitater og henvisninger til antikk mytologi forekommer hyppig. Wennerberg selv skrev avhandlinger på utmerket latin. Han var forøvrig som kirke- og undervisnings-minister (ecklesiastikminister) sterkt medvirkende til at latinen ble sløyfet som krav til visse utdannelse.

Nevnes må også de såkalte nationer, i Sverige og Finland lovbestemte studentfelleskap organisert ut fra geografiske områder (f.eks. Norrlands nation, Östgöta nation osv.) Nationen ble overvåket av en valgt *inspektor*, opprinnelig en professor som så til at studentene skikket seg vel. I dag er denne funksjonen overveiende av seremoniell art, men inspektor fungerer også som leder av nationens styre. Den daglige ledelse ble og blir ivaretatt av *kurator* som det kunne være en eller fler av. Nationene har egne bygninger og tilbyr bl. a. deltagelse i forskjellige fritidsaktiviteter, egne restauranter og bibliotek, og søker å lette studentene kår ved boligformidling og til en viss grad økonomisk assistanse (stipender o.l.). Medlemskap i en nation var tidligere obligatorisk for studenter i Uppsala og Lund, men dette kravet ble opphevet i 2010.

Glunt I I anledning av Magisterns och Gluntens första bekantskap

Ödet: skjebnen **Karl den tolfte dag:** 30. november er Karl XII's dødsdag. Han ble på kveldstid feiret med samling og marsj rundt Stora torget i Uppsala. Senere ble markeringen flyttet til gatehvelvet under en av byens eldste bygninger, Skytteanum. Denne tradisjonen eksisterer ikke idag. **"Allmänna sången"** var og er Uppsalas offisielle studentkor som sang en spesiell sang på denne dagen: **"Viken, tidens flyktiga minnen"** diktet av poeten Geijer 1818 til 100-årsdagen for Karl XII's død. **Uppslaget:** opptakten, begynnelsen **De framfarna år:** årene som har gått **Gutår:** eg. godt år, idag: Skål! **Hissar:** heiser **Fröjd:** glede, fryd **Apparanser:** utsikt til at noe nytt skjer, hendelser **Men vad säkerhet ges:** men hvem vet **Förmögna:** formuende, rike **Det løpande år:** det inneværende år **Prolongerad:** forlenget **Bräckliga:** skrøpelige **Ljuvt och lett:** godt og vondt **Nornor:** norner, skjebnegudinner **Snöpelig ända:** uselt endeligt **Lass basen:** Javel da! Skitt, la gå! **Bråka skallen:** bry hodet **Det är likafullt den malörn, som varje annan, passagèr:** Denne ulykken er likevel, som enhver annen, forbigående.

Glunt II Glunten blir Juvenal

Livet for en fattig student i Uppsala er ofte stritt, og Glunten synker etter hvert ned i dypt mismot. Magistern befri Glunten fra tungsinnen ved å overtale ham til å bli med i Juvenalerna der han selv allerede er et skattet medlem. **Juvenal:** medlem av en selskapielig studentkrets som særlig dyrket musikken **Bot:** (her) hjelp **Streta:** streve **Krog:** vertshus, kro **Platt inte:** slett ikke **Båta til:** tjene til **Korag:** korfører, eg. leder av koret i antikkens greske teater **Besinnande:** ettertanke, overveielse **Ity:** idet, **Av vissa skäl:** av visse årsaker **Förtal:** æreskrenkelse, bakvaskelse **Vivas, floreas semperque gaudeas:** måtte du leve, blomstre og alltid være glad **Re'n (redan) han nalkas:** allerede nærmer han seg

Glunt III Uppsala är bäst

Utan avseende på små fataliteter: uten hensyn til (uunngåelige) uheldige småhendinger

Du talar som en häst: (i tradisjonell betydning) du snakker uforstandig (i studentersjargongen muligens en annen betydning som vi nå ikke kjenner) **Vrå:** krok, sted **Immerbadd:** ustoppelig

Turkar: eg. tyrkere, her en hentydning til noen studenter (forløpere til Juvenalerna) hvis yndlingsbeskjeftigelse var utendørs høylydt musikk, kalt "turkiska musiken", som forstyrret natteroen for byens borgere og derfor ble forbudt av universitetet. "Turkiska musiken" henspiller på tyrkiske militærorkestre der cymbaler eller "lokk" var viktige. Karl XII's soldater ble kjent med dette, og bragte med seg impulser til Sverige. I mangel av cymbaler brukte studentene grytelokk o.l. Andre instrumenter var selvfølgelig også i bruk. Av dette miljøet oppsto Juvenalerna som foretrakk mer dempet musikk til innendørs bruk. **Bredman:** Johan Bredman var på 1840-tallet professor emeritus i astronomi. Alle personer i Gluntarne (med unntak av de to hoverdpersonene) har levd og de fleste av dem er omtalt med sine virkelige navn.

Ovedersägligen: uimotsigelig **Sentera:** like **Grenna, Gränna:** liten by ved Vättern

Jämkning: tilpassing **En mullvad i sin håla:** en muldvarp i sitt hi

Glunt IV En månskensnatt på Slottsbacken

Forklaring på forekommende stedsnavn i Uppsala, se

Theodor Siersted: Oplysninger og ordforklaringer til **Gunnar Wennerberg:** Gluntarne (finnes på hjemmesiden til **Glunt-Akademien**, trykk **Strukturerad innehållsförteckning**, trykk **Om Gluntarna i ord och ton**, trykk **Translations**, trykk til dansk)

De to nyslåtte vennene står ved Uppsala slotts søndre tårn og beundrer utsikten over det månebelyste landskapet mens de drømmer seg tilbake til romantiske og heroiske hendelser som fant sted i slottet i en fjern fortid. Til sist rusler de ned til byen for å finne en spesiell krovert som er villig til å skjenke dem etter stengetid.

Myser: smiler **Plaskar Svanen i eternas bad:** "eter" har tre betydninger: a) bedøvelsesvæske, b) en gammel tid forestilling om at eteren var en materie i verdensrommet som alle himmellegemer var skapt av, og etter at denne myten var avsannet ble ordet gitt en poetisk betydning; c) den klare, lyse og rene luften over skyene. Stjernebildet Svanen passer kanskje både i betydning b) og c).

Blixtra: glimte, blinke **Fönster:** vindu **Fladdrande:** flagrende **Tullen:** tollboden, tollkammeret **Peruk-makar:** frisør, parykkmaker **Fyris** eller **Fyrisån:** den lille elven som renner gjennom Uppsala (i Sverige brukes ordet "älv" bare om større elver. Små elver kalles "Å" best. form "Ån") **I kvarnen bysatt:** (eg. satt i arrest) innestengt i vannmøllen. Fyris har liten vannføring i tørre somre. Vannet ble derfor demmet opp ved møllen for å opprettholde tilstrekkelig overflatehøyde på nordsiden. På samme sted sto en vannmølle eller kvern allerede på 1300-tallet. På den tiden kunne bare en liten del av vannet benyttes i møllen; av hensyn til fisket i Fyris ble resten av vannet sluppet utfor en liten foss. Derfor ble oppdemmingen bare delvis. Den nåværende oppdemmingen skjedde en eller annen gang før 1702. **Kræmer:** Robert Fredrik von Kræmer, landshøvding i Uppsala som gjennomførte mange allmenntilgittige tiltak i byen; brobygging, beplantning o.l.

Betade fordom några magra fän: beitet tidligere noe magert kveg

Luna blickar smäktande i Observatorium in: månen titter forførerisk inn i observatoriet

Säkert hon tror att vid tuben nickar någon Endymion med sömning min: hun tror sikkert at en eller annen Endymion bak teleskopet nikker til henne med søvning mine (etter et gresk sagn skulle månegudinnen Selene ha forelsket seg i en billedskjønn ung mann ved navn Endymion)

Norrskan: nordlys **Spetsar:** her: tårnspisser (Uppsala domkirke har tvillingtårn)

Gloria Deo in excelsis: ære være Gud i det høyeste **Där man om natten har så lycklig lott:** der man om natten har det så bra, er vært så heldig å være

Stadens dike: opprinnelig en vanngrøft kantet av små kolonihager med tilhørende lysthus, nå en del av våre dagers Kungsgata **Bolstrar:** stoppet sengetøy **Lamby:** vertshusholder som studentene kunne oppsøke også etter stengetid
Porter så här dags: mørkt øl på denne tiden av døgnnet

Glunt V Glunten på föreläsning

Glunten skal på forelesning, noe som går riktig galt. Han beretter om denne ulykkelige tildragelse for Magisteren. Denne humrer i sitt indre, kanskje fordi han selv har opplevd noe lignende.

Malör: misere, ulykksalig hendelse **Bevista:** besøke, være til stede **Få mig ton såsom:** få ord på meg for å være... **Befängtt:** tåpelig **Bliva assessor:** (her) sette seg ned **Segt som gummi elasticum:** seigt som gummi **Fastän hackad och malet:** eg. enskjønt hakket og oppmalt, (her) enskjønt minituøst utarbeidet **Ljöd på "Ecclesiasticum":** lød på "Ecclesiasticum"; en forelesningssal som universitetet leide av domkirken og var åstedet for den beskrevne tildragelse **Båtar det föga:** hjelper, gagnar det lite **Helaste exposéen:** hele fremstillingen, foredraget **Mjuka tjänare!:** jeg er din ydmyke, underdanige tjener! (litt humoristisk) **Men ponera nu:** men sett nå at... **Fama lär tuta:** dette kommer det til å gå rykter om (Fama, ryktets gudinne, spredte ifølge visse avbildninger nyheter ved å blåse i trompet)

Glunt VI En solnedgång i Eklundshofs-skogen

Eklundshofs-skogen: skog rundt sommervertshuset Eklundshof knappe to kilometer sør for byen **Sköte:** skjød **Korum:** kort bønn med salmesang morgen og aften, tidligere avholdt ved svenske militæravdelinger **Sippor:** blomster av soleiefamilien, f.eks hvitveis og smørblomst **I träsket snattra:** snadre i myrlendt landskap **Knapprar en ekorrtaand:** gnager en ekorrtann **Grann:** lys og fin **Vallmobekransad:** valmuekranset **Tuva:** tue **Älvornas gille:** alvenes krets **Snår:** kratt **Trast:** trost **En syn sig ter:** et syn viser seg, åpenbarer seg **Tjusa:** fortrylle

Glunt VII Harpospelet på Schylla

Schylla: kro i Uppsala. Navnet betegner et av de to havuhyrer Schylla og Charybdis som Odyssevs måtte kjempe med, med hadde i virkeligheten sammenheng med at verten het Schylander. Om dagen var det stille der, men om natten var det stormende liv, av og til med tilreisende syngende tyske harpistinner. Disse er her nå, og synger på tysk sammen med gjestene en sang om lengsel etter våren som skal befri naturen fra vinterens knugende grep (oversettes ikke) **Folkliv i banko:** folkeliv til overmål, litt av et liv! Banko er også et valutauttrykk samt en betegnelse på en 1800-talls svensk punsj. **Lünzmans Baranko:** billige sigarer produsert i Uppsala **Knodd:** ung handelsbetjent **Kanalje:** slyngel **Kypare:** kelner, oppvarter **Locka på Atis:** kall på (hunden) Atis **Buller och bång:** (her) støyende selskapelighet **Mera tycke:** bedre smak **Slagdängor:** forslitte slagere, døgnmelodier **Cantabile:** sangbart **Amabile:** elskelig, **Mirabile:** vidunderlig **Österberg:** en av Uppsalas gamle originaler, vert på utestedet "Äplet" **Kassör:** kasserer **Farbror:** eg. onkel, her antagelig benevnelse på en eldre herre, gubbe **Sitt inte och späd:** ikke sitt og spe ut drammen eller punsjen (kan bety både å gjøre drikken svakere ved å tilsette vann, eller sterkere ved å tilsette brennevin) **Nystedt:** en eldre avdanket musikk lærer; meget skikkelig, men glad i å feste **Hur mår din bottfor?:** hvordan går det med din ytterstøvel? (mild mobbing av en eldre herre som beskyttet sin podagrasyke ømme fot med en tykk ytterstøvel. Han ble alltid rasende når han fikk dette spørsmålet) **Hon är nog berädd er förutan, minsann:** hun klarer seg nok (eg. er nok parat) uten dere

Herre, håll käften!: en forgjeves henstilling til en pratsom gjest (Medikofilarn, se Glunt XXII, vers 1, 2 og 6) som forstyrrer sangen

Glunt VIII Huruledes månen intresserar sig för Glunten och Magistern

De fleste gjestene har enten sloknet eller forlatt Schylla, og festen begynner å dabbe av. Glunten og Magistern er blant de få gjenværende. Til og med oppvartersken har gått og lagt seg uten å bry seg om å innkreve sitt tilgodehavende.

Fullmånen titter inn vinduet. Vennene tror at selv om den er full spionerer den på dem og er misunnelig fordi den selv ikke har noe å drikke. Magistern mener dette skyldes at tollen på alkohol er altfor høy på de kanter der månen holder til. Jo, det er visst på tide å avslutte festen og komme seg i seng!

Tänka på refrengen: tenke på å bryte opp og komme seg hjem **Hälft:** halvdel, her en betegnelse for ektefelle, bedre halvdel **“Rectissime! Strictissime!** Så rett og riktig som det går an!

Skål, frater amantissime!”: skål, høyt elskede broder! **Pipan:** øvre del av lysestaken

Flämtar: blafrer **Dank:** lysestump, usselt tynt talglys som nesten ikke kan holde seg oppreist

Bäddens kvava iden: sengens kvelende hi **Stjälper:** hindrer, skader, bringer til fall, kan i dette tilfellet også betraktes som ordspill sammensatt av ordene stjeler og hjelper; banken later som om den hjelper en kunde, men lurert i virkeligheten pengene fra ham. Ordet kan også bety: drikker i store slurker, hiver innpå (se Glunt XV)

Hjälper tu och stjälper sju: Selvom banken hjelper noen, bringer den mange til fattigstaven (nærmere beskrevet i ordforklaring til "vigilans", Glunt XIV) **Försåtligt:** lumskt, uberegnelig

Nu syns ej hur etc.: meningen med frasen er: Nå er det blitt så mørkt at vi ikke kan se hvor mange ganger vi skjenker i glasset. Da er det jo tilgivelig at vi blir litt for fulle.

Fadda: ekle **Han leds av:** han gremmer seg over **Tull:** toll

Smörja kråset: (eg. smøre innmaten) proppe i seg

En av himlens dankar: ett av himmelens talglys (stjerner)

Glunt IX Nattmarschen i Sanct Eriks gränd

Omsider bryter Glunten og Magistern opp. Vi finner dem på hjemveien gjennom en smal, sølete og bekmørk gate i nærheten av domkirken; Sanct Eriks gränd. Hjemreisen gjøres ikke lettere ved at vennene er overstadig beruset. En uskyldig vannpumpe tas for en truende mannsperson og med jevne mellomrom går paret overende i sølen. Til slutt må de be en brannveker om hjelp.

Vingligt stråt: sjanglende gange **Det var hin til Eriks gata:** måtte den onde ta Eriks gata

Akta knuten nu! Pass deg for hushjørnet! **Så bär det kull:** så går man overende

Tuppsteg: hanefjed, lite steg **Fjäskar:** gjør seg til **Chikanera:** (her) herse med **Utur dyn:** opp av søla **Din belöning blir stor om ock sen:** din belønning blir stor selvom den skulle bli forsinket

Stadgade, sansade ben: stødig kontroll på bena

Glunt X Dagen därpå

Dagen etter den store rangelen på Schylla er Glunten fyllesyk og elendig, uvant som han er med å drikke. Magistern som er mer vant med den slags sysler, er i fin form og forsøker å avhjelpe Gluntens kvaler ved å anbefale ytterligere alkoholinntak.

Jämt och samt bålär: hele tiden (fylte) punsjboller **Fördärvad:** ødelagt

Tänk ej på strunten!: ikke tenk på slike bagateller! **Hodie tibi, cras forsan mihi:**

I dag er det deg, i morgen er det kanskje meg. **Fattas:** mangler **Marteras:** plages, pines

Tvi, tockna tider!: Fy for noen tider! **Åkomman:** plagen, sykdomstilfellet

Pulsarnas vågor, heta som lågor: (fritt) heftig og hurtig puls **Lugnande tröst:** beroligende trøst
Aptiten: appetitten **Tvättskål:** vaskevannsfat **Källarens håvor ock ä' Guds-gåvor:**
 Også kjellerens rikdom (her: drikkevarer) er Guds gaver. **Skälm den som:** (her) skam få den som
Concedo: jeg går med på det **Aber ponera kur'n skull' fallera:** men tenk om kuren ikke virker!
Absolutist: avholdsmann

Glunt XI Gluntens moster

Glunten losjerer hos sin tante, frøken Hoppenrath. Hun er en streng dame, men sørger for skikkelig forpleining for sin nevø, alt mens hun overøser ham med bebreidelser og formaninger på grunn av hans noe uregelmessige livsførsel. I særlig kritiske situasjoner betaler hun til og med, skjønt tennerskjærende, hans gjeld. Glunten beskriver henne for Magistern som litt av et monster. Magistern som kjenner henne flyktig betrakter henne heller som kvinne enn som tante, og er ikke helt enig med Glunten. Han fremholder at hun kler seg meget smakfullt og at hun tross moden alder har en utmerket figur. Glunten fortsetter sine veklager og Magistern må innrømme at å være avhengig av en slik tante Sofie er noe han betakker seg for.

“Dragarbrunn”: fornemt boligstrøk i Uppsala **Ryss:** russer **Växt:** kroppsfigur
Hull: (her) fyldighet over hoftene, ”sideflesk” **Air:** oppsyn, personlighet, utstråling
Som vore den gjuten: som støpt **Plär:** pleier **Hin i våld:** i den ondes vold (heller enn å være hos tanten) **Vrån:** kroken **Bannor:** bebreidelser **Palt:** pudding **Strunt til traktat:** dårlig traktering
Är det nu skick eller skäl?: Er det nå rett og riktig? **Tar jag ju lätt igen skadan:**
 tar jeg lett mitt monn igjen, får jeg lett revansj **Fickan:** lommen **Kritan:** kreditten
Svadan: praten **Tentera:** avlegge skriftlig eller muntlig tentamen, gjerne i form av en utspørring foretatt av fagets professeeor, ikke sjelden hjemme hos vedkommende (se Glunt XVIII); nødvendig for å kunne gå opp til avsluttende eksamen **Rumla:** lage spetakkel, rangle **Oavsett:** uansett
Gnat och traktat: mas og traktering (matsservering) **Våndas:** lider

Glunt XII Magisterns misslyckade serenad

Nattlig serenadesang var en gammel tradisjon i Uppsala. Den forgikk etter bestemte regler, bl. a. skulle den tilbedte dame tenne et lys og sette det inntil ruten for å signalisere at hun hadde lyttet til sangen. Å selv komme til syne var ikke god tone. Serenadesangen var allment godtatt og slett ikke noen skandalebetont handling begått av berusede personer. Det som gjør at Magistern og Glunten er redde for å bli stemplet som berusede i avisen skyldes nok bråket de har fått istand, men også at de har mislykkes så totalt med serenaden. Magistern synger sin egen serenade, men det vanligste var at den forelskede leide andre til å gjøre det. Skulle det være riktig fint, ble en studentkvartett med to tenorer og to basser engasjert. Dette var ikke billig, for før konserten skulle kvartetten gjerne trakteres med en ”serenadsexa” for riktig å bli varmet opp. Sexan omfattet både tørt og ikke minst vått. Det siste var viktig, for en ”våt” sang var regnet som mer inderlig og forførerisk. Serenaden omfattet gjerne flere numre; den første sangen var kraftig og ble kalt: ”väcksången”. Denne ble igangsatt umiddelbart etter kvarterslaget fra domkirken. Klokketonen man da fikk var ass. Derfor går mange av vekkesangene i Ass-dur eller ass-moll. Kvartettserenadesang var også en folkeforlystelse der folk strømmet til i skarer for å bivåne konserten. Problemet med kvartettsang var at oppdragsgiveren ofte ikke var synlig. Dermed kunne ikke adressaten alltid vite om serenaden gjaldt henne eller noen annen, og mange er historiene om mørkt vindu hos den tilbedte og tente stearinlys i en mengde vinduer i husene rundt omkring.

Sköta om: ta seg av **Hulda tärna:** nådige unge dame **Vredgas ej:** ikke bli sint **Willst du nicht, so musst du doch:** Vil du ikke, så skal du! **Hinner:** rekker, når, når fram **Vilse:** villfarent, bortkommet **Apparanser:** utsikt til at noe nytt skjer, hendelser **Fordras:** kreves, trengs **Paulun:** himmelseng

Tvenne: to, tvende **Förmå:** formår, klarer **Mankemang å hennes sida:** forsømmelighet fra hennes side **Å vår:** fra vår (side)

Kära hjärtans: kjære hjertevenn **Stampa:** tramp(e), **Stoja:** skrik(e) og rop(e) **Skoja:** lag(e) bråk

Tag andra repisen: ta andre vers én gang til **Jag såg miste:** jeg så feil

Vet hut!: fy, skam deg! **Gorma:** brøll!, brøle **Utan reson:** uten fornuft, besinnelse

Utan pardon: uten nåde **Skvallra nu i mor'n... om...:** Skravl i morgen om...

Glunt XIII Huru Gluntens svårmod, på "Äppet", skingras av Magisterns vårfantasier

Ledsen: (her) lei av, gremmer meg over **Flärden:** falskheten **Är mig i lag:** som jeg er tilfreds med (eg. etter skikk og bruk) **Bäddas:** legges til hvile som i en seng **Ät fanders:** fanden i vold **Forna da'r var man karl:** i gamle dager var jeg sprek **Då var "etwas anders"!:** da var det andre boller! **Varendaste:** hver en **Drillar:** slår triller **Rätt gentil för en sådan lokal:** ganske flott begivenhet å legge til et slikt lokale **Mår illa:** har det vondt, er utilpass **Lazarilla:** kallenavn på en av serveringspikene (som egentlig heter Sara) **Va' sa':** hva sier du til det? **Randigt:** populært navn på et spesielt brennevin **Aldrig mer attrapper!:** ikke mer lureri! (en attrapp, f. eks en kullisse, er noe som gir seg ut for å være noe annet enn det det er; sild er sild, samme hva man kaller det) **Snart vid "Fördärvet" på sviktande tiljor kloten ska' dundra till sexornas lov:** på "Fordervelsen" (se **Flustret**, Glunt XV) dunderer (bowling)kulene på kjegebanens sviktende gulvbord til ære for **Sexa**, måltidet kl 6 om ettermiddagen **Norberg** restauratør el. vertshusholder på Flustret **Ångbåten:** dampbåten **Böckling:** varmrøkt sild **Posito:** anta at **Klunka:** supe, eg. drikke så det klukker **Dunka:** (her) banke på døren **Och till maj är det långt förbannat:** og mai er det forbannet lenge til **Gullviva:** Maria nøkleblom, *Primula veris* **Och re'n vaknade framtitta två hennes sötaste barnungar små:** og allerede våkne titter to av hennes søteste barn frem

Glunt XIV Gluntens vigilans

Glunten er i alvorlige vanskeligheter. Han må betale et gjeldsbeløp som forfaller innen kort tid og har ikke penger. I sin nød ber han Magistern om et råd. Denne på sin side forsøker først å bagatellisere problemet, men skjønner etter hvert at Glunten er desperat og lover å komme med et råd dersom vennen vil sverge på at han skal følge det uansett hva det måtte innebære. Glunten sier ja til alt og sverger. Rådet gjør ham mildt sagt lite glad, men han har sverget og er nødt til å følge det. **Vigilans:** eg. årvåkenhet, engstelse, her i betydningen pengesorger i sammenheng med et kortsiktig høyrentelån (ficklån) fra privatpersoner eller banker, samt betegnelse på selve låneformen. Dannet ofte en ond sirkel der ett privat ficklån stadig måtte dekkes av et nytt inntil det hele ble avsluttet med et banklån med høy rente som låntakeren kanskje måtte slite med resten av livet. **Förvärvad:** erhvervet **Likvidera:** (her) tilbakebetale **Gammal och van:(her)** rutinert veteran, erfaren og dreven **Borgenärns:** fordringshaverens, kreditorens **Lycklig den, som inga värre björnar äger:** Lykkelig er den som ikke har verre kreditorer. **Skulden:** gjelden **För dyr att recitera:** med for drøy språkbruk til å fremsies **Hesitera:** nøle **Flink och färdig:** rask og uten betenkning **Genast exekvera:** utføre straks **Proponera:** foreslå

Glunt XV På "Flustret" en söndagseftermiddag under röt månaden

Flustret: (opprinnelig kalt "Fördärvet") utested i på vestlige elvebredd i Uppsala, eg. betegnelse for partiet med flyhull og flybrett på en bikube. Navnet kommer av at bygningen var en enetasjes paviljong som så ut som en bikube, samt at stedet var så godt besøkt at det rundt inngangspartiet så ut som bier som svermer rundt en kube. Fikk sin andre etasje i 1858 og sine

tårn i 1872. I denne skikkelsen eksisterer Flustret fremdeles som restaurant, selskapslokaler, dansested og nattklubb. **Rötmånaden:** hundedagene el. "råtnemåneden"; månedskiftet juli/august da høy varme, luftfuktighet og bakterievekst gjør at matvarer lett råtner
Fasligt: skrekkelig **Stinga:** stikke(r) **Dova:** dempede **Smutta:** nippe til, drikke småslurker
I slika fall man stjalper: I slike situasjoner hiver man innpå, tar store slurker **Så:** stort kar, balje
Ämbar och skopor för två: spann og øser for to personer **Gitter:** gidder **Mört:** mort
Kajuta: kahytt **Fru Roos:** gift med skipperen på dampbåten (omtalt i Glunt XIII) hadde en forkjærlighet for juvenaler som hun ofte serverte i båtens salong. **Fallet:** liten foss i Fyris
"Filmen": lang unggutt som stadig såes i gatene **Metspö:** fiskestang **Tåligt:** (her) tålmodig
Svallet: vannkavet (fra fossen) **Brackor i hatt:** håndtverkere med hatt (hatten var et sikkert tegn på at det var søndag) Senere var brackor også betegnelse på "pene og pyntelige" borgere eller spissborgere. **Darrar:** dirrer (her: synlig hetedis) **Fastän:** selvom **Polen:** (her) nordpolen
Sumpen: badeanstalt ved Fyris **Trumpen:** sur og grinete
Jag likviderar i kväll: jeg betaler i kveld (når jeg kommer tilbake)

Glunt XVI Vid brasan på Magisterns kammare efter en stor middagsinnbjudning

Hulda skymning: vennlige skumring **Gjut i våra leder:** fyll våre lemmer el. ledd
Kallprat: tomt prat **Granna salar:** (her) pyntede, utspjåkede saler **Abdikera:** abdisere
Resignera: (her) søke avskjed, avgå **Jouera av sig själva:** finne fornøyelse i eget selskap
Och re'n glesnar dagens vimmel: og allerede blir dagens vrimmel glissen, mindre tett
Kläcka ur sig rätta ordet: utklekke, utpønske den rette formuleringen
I, som Guds beläten fängslen: dere som fengsler Guds bilde (metafor, symbolsk uttrykk for mennesket) **Hängslen:** bukseseler **Lugnt:** rolig, avslappet
Le. då andra tiggja pris för lumpen tävlan!: le når andre ber om premie el. belønning for simpel konkurranse! **Du, som för en vanskelig lager låter flå dig fjorton gånger, Marsyas! – kände du vårt lager dog du säkert utav ånger:** du som for å vinne en vanskelig oppnåelig laurbærkrans lar deg flå 14 ganger: Marsyas, kjente du vår laurbærkrans ville du sikkert dø av anger (for å kunne gå opp til eksamen som philosophiæ magister måtte man gå opp i 14 tentamener med hver sin sensor og bestå minimum 13 av dem. Glunten synes at en slik skjebne kan sammenlignes med den greske satyren Marsyas lidelser. Da denne i overdreven selvtillit (hybris) utfordret Apollo til en konkurranse i fløytespill og tapte, ble han som straff pisket hudløs av sin overmann. Glunten mener at den gledens laurbærkrans som man kan nyte ved å drive dank, langt er å foretrekke fremfor den kransen som vinnes ved å la seg piske av 14 sensorer).
Brasa: peisild, bål **Förbrunnen:** oppbrent **Bränder:** (her) brennende vedtre
I, som frysen som i graven vid er flärds fyrverkerier, ack, sen till blott att I haven litet på er – mycket i er: Dere som fryser som om dere skulle være i graven på grunn av deres falskhets (kanskje heller: forfengeligheits) fyrverkerier, akk, pass på at dere har lite på dere, og mye i dere!

Glunt XVII Magisterns flamma

Arkadien: Arkadia, underskjønt og fruktbart fantasiland i gresk mytologi. Det virkelige Arkadia er et goldt og ugjestmildt fjelllandskap **Tärna:** ung kvinne, eg. tjenestepike **Lagar:** lover
Bums: straks, tvert **Förtjust:** betatt **Sällhet:** lykksalighet **Odinsstaden:** poetisk navn på Uppsala
Sitat: "var du är jag frågar flyktig vorden": "jaget på flukt spør jeg meg om hvor du er", eller, « jeg spør meg selv: hvor har du flyktet?»
Hägring: luftspeiling, drømmesynd **Ack, men addio, idolo mio:** akk, men farvel, min tilbedte!

Glunt XVIII Gluntens flamma

Som självaste De Geer: Carl Emanuel De Geer, antagelig Sveriges rikeste mann på denne tiden.

Klang! Gutår!: (muligens) klink! (støte glassene lett sammen ved en skål, jfr. Bellmans "klinga med glasen", Fredmans Sång 41)

Fröjda dina sinnen: gled dine sanser **De luster snöda:** de forfengelige lyster

Längesedan: For lenge siden **Vrida vår kran:** (eg. vri tappekranen på brennevinskaggen)

skjenke oss **Gammal och van båd' vid förtal och chikan:** vant til både baktalelse og trakassier

Strunt uti skvallret och pratet i stan: gi blaffen i sladderen og skravlingen i byen

Morjan: morianer, dego **Gick i kvav:** gikk til bunns, forliste **Relatera:** berette om, avgi rapport

Skulle exercera: skulle i militæret, skulle på mo'n **Vinglande på klacken utför Carolina-backen:**

vinglende på hælene utfor Carolinabakken (bratt bakke øverst i Drottninggatan ned fra universitetsbiblioteket Carolina rediviva) **Far pladask på nacken:** går pladask på hodet

Som fann sig knuffad: som ble skubbet, dyttet **Utan pryderi:** uten tilgjorthet, jåleri

Fjäskar: (her) innsmigrer seg **Ett år förrinner utan att mitt mål jag hinner:** Det går ett år uten at jeg når mitt mål **Tentera:** se Glunt XI **Polyglott:** språkmektig person **Forna:** tidligere

Har du kaffe, mamma, åt min herre?: tentamen foregår hjemme hos professoren som ber sin kone om å lage kaffe til Glunten. Plutselig skjønner han at hans flamme er gift med professoren.

Fan anamma!: faen ta!

Glunt XIX En kväll på kyrkogården

En av verkets sterkeste tekster. På den tid "Gluntarne" kom ut var det mange som mente at en sang om død og ettermæle ikke hørte hjemme blant muntre studentersanger. Idag er denne kritikken forstummet. Det at Wennerberg ikke viker bort fra å gi en relativt realistisk skildring av enkeltstudenters liv i Uppsala på godt og vondt, gir syklusen en dybde og seriøsitet som gjør den aktuell og lærerik også i våre dager.

Sluter: (her) lukker inne **Tadlet:** daddelet, kritikken, bebreidelsene **Omilt:** ublidt **Mull:** muld, jord

Om du nu doge, säkert de illa vid sig toge: om du nå døde, ville de sikkert ta det hardt

De skulle ledas vid fröjd och gamman: de skulle være lei seg i lystig lag, de skulle ikke tiltrekkes av lystighet og fornøyer **Neka:** nekte

Teckning utur vardagslivet: bilde, situasjon fra hverdagslivet

Sorgsna, bestörta: sørgende, bestyrtede **Röder:** (her) med frisk rød ansiktsfarge **Blindvis:** blindt

Höder: Hod, en blind norrøn gud, sønn av Odin og Frigg og bror av Balder. Hod ble narret av Loke til å skyte en pil laget av misteltein mot Balder, som derved ble drept.

Som rankorna stöder: som støtter rankene (vekster som ikke kan holde seg oppreist på egenhånd, f. eks vinranke, eføy, humle osv.)

Svampen frodas, som märgen föröder: soppen som ødelegger margen el. kjerneveden, trives

Gå var sin stråt, kanske vid tårars flöde: de går hver til sitt, kanskje mens de gråter

Se'n: siden, senere **Andas:** ånder, puster **Gräla:** krangle, trette **Lägga ad acta:** henlegge

Glunt XX Mötet i Domtrappan

Hejda deg: slakk ned farten, ta det nå med ro!

Åh, jag blir alltid rädd, så snart en sökande karl mig träffar här: Domtrappan, en overbygd trapp fra domkirkeområdet ned til Sanct Eriks gränd, ligger like i nærheten av et arrestlokale som ble benyttet som gjeldsfengsel. Glunten hadde grunn til bekymring; han var jo alltid i gjeld.

Infama: onde, avskyelige **Skäl:** grunn(er), årsak(er)

Därovan vandra de, som "cuique suum" glömt: der opp vandrer de som har glemt sitt "cuique suum". **Cuique suum:** eg. enhver får sitt. I denne sammenhengen kan føyes til: som ikke kan

gjøre opp for seg. Meningen blir altså: Der oppe sitter folk i gjeldsfengsel.

Gillet: Uppsalas fineste selskapslokale med restaurant, biljardsalong og privatsalonger m.m. Yndlingsutestedet til professorer og dosenter ved universitetet. Glunten avviser å gå til et slikt sted; **Gubbarnas lönnkrog frekventera?!**: besøke gubbenes smugkro?! (Professorene viste seg sjelden i den offentlige restauranten, men satt heller sammen i en privatsalong. Glunten mente det var fordi de ikke ville at noen skulle se at de drakk) **Förr går jag till dem hem på cour:** før går jeg hjem til dem for å gjør dem min oppvarning. (Flere professorer holdt jevnlig åpent hus (salong) med tilhørende matservering)

Äplet: eplet. Äplet var en kro ved Gilletorget der Østerberg, (tidligere med i det improviserte koret vi møter i Glunt VII), var vert. Navnet skyldes at navneskiltet utenfor lokalet var utformet som et rikseple **Värden:** verten **Intetdera:** ingen av delene **Oaktat:** uaktet, på tross av

À la bonheur: (her) La gå! **Blaffens änka:** navn på en liten kro som senere ble flyttet til et lokale hvor en annen kro ved navn **Gästis** hadde holdt til. Gästis lå på den andre siden av gaten tvers overfor Schylla. Av denne grunn ble Gästis også kalt Charybdis, men navnet var ikke i alminnelig bruk. Det er tydelig at flyttingen skjedde etter de her omtalte begivenheter, da begge lokalene er nevnt i sangen. **I ty fall:** I så fall **Mitt förslag alljämt du kuggar:** mitt forslag forkaster du alltid **Sju helvetes gluggar:** et tarvelig lokale hvis navn ikke bare skyldtes 7 uskjønne kvistvinduer på taket, men også fordi det ble hevdet at inne i huset fantes det forhold av diabolisk natur, hva nå det måtte være

Glunt XXI Gluntens misstag

Tant Hoppenrath er Glunten til besvær på mer enn én måte!

I fjol: i fjor **Betagen:** betatt **Råkade på:** råket til å treffe, tilfeldigvis traff

Mosi'a: (her) omtåket, pussa **Nektar och ambrosia:** gudedrikk, her sterkt drikke av jordisk natur

Och ej så lite till ändå, då vi kunde göra så: og ikke så lite i tillegg, ettersom vi kunne gjøre slikt

Konsert á la Musard: Utendørs aftenunderholdning med kulørte lamper, fyrverkeri og et særdeles blandet publikum, oppkalt etter opphavsmannen **Eklärerad:** opplyst med lamper, illuminert

Gjorde var piga till mamsell: gjorde hver tjenestejente til fin frøken

I en berså vi maklig sutto, rökte cigarr i all sköns ro; i en løvsal (lysthus formet av trær og busker) satt vi makelig og røykte sigar i (eg.) alskens ro, fred og ro

Talte om Norbergs vinst in brutto och om herr Chiewitz och hans bro: snakket om Norbergs (restauratøren på Flustret) bruttofortjeneste og om hr. Chiewitz og hans bro (Chiewitz' bro over Fyris ble litt for tidlig innviet i 1846 og var lenge pga visse fundamenteringsproblemer det store samtaleemnet i Uppsala. Dette var Sveriges første bro konstruert helt i jern og kalles derfor Jernbron. Den er ennå i bruk, nå som gangbro, men er flyttet litt oppover Fyris)

Da tyckte vi oss se...: da syntes vi at vi så **Vår dryad:** vår dryade (skognymfe fra gresk mytologi)

Lamporna, fastän matt de brunno läto oss se den skönsta vad: Lampene, skjønt de brant matt, lot oss se den skjønneste leggmuskel el. tykklegg **Tjusade:** fortryllet

Hulda tärna: nådige unge dame **Yran:** ørska, den begeistrede rusen **Tirad:** tirade, ordflom

Halt: (her) holdt **Skona:** skån(e) **Explikation:** forklaring **Mystifikation:** tilsløring

Glunt XXII Hemmarsch från Eklundshof med en bondspelman

Nystedt: se Glunt VII **Medikofilarn:** en medikofilare kaltes den som hadde gjennomført medisinsk-filosofisk eksamen. Denne måtte avlegges før man kunne begynne med selve medisinstudiene. **Trillar ingen kull, så är det tur:** Går ingen overende, er vi heldige

Tambour-major: tamburmajor; marsjleder for et musikkorps. Er plassert foran korpset, kommanderer fremad marsj! og holdt! og angir marsjruten. Tamburmajoren er utstyrt med en lang tamburstav, **Stången,** som takten markeres med. Staven strekkes vannrett ut til siden for å

markere hvor korpset skal svinge og holdes loddrett i været for å markere at korpset skal begynne å spille.

Backen nedåt brunns-salongen: Fra tidlig 1700-tall var det et kurbad med helsebringende drikkevann på Eklundshof. I begynnelsen av 1800-tallet ble det bygget et brønnhus.

Da ble det populært blant Uppsalas aristokrati å drikke brønnvann og promenerer i en nærliggende dal. I samband med dette ble det oppført en brønnpaviljong. Det er denne som kalles Brunns-salongen.

Vi formera gåsmarsch, vart du går: der du går, følger vi etter i gåsegang

Staket: gjerde, stakitt **Polacksbacken:** Eklundshof ligger på toppen av en moreneås som strekker seg slakt nedover mot Uppsala slott drøyt halvannen kilometer lenger nord. Den øvre delen av åsen kalles Polacksbacken, antagelig etter noen polske soldater som ble massakrert her på slutten av 1500-tallet. Tidligere fantes en militærleir på stedet. **Tappa ej din stång du!:** Ikke mist staven, du! **Stadigt uti backen!:** stødig i bakken! **Akta blåa fracken!:** pass på den blå frakken! **Sprattla ej i sanden!:** ikke (her) gli, snuble i sanden! **Jag förgås av damm:** jeg forgår, kveles av støv **Jämna steg i ledet!:** jevne skritt i geleddet! **Stopp, jag mister anden:** stopp, jeg mister pusten **Det var själva skam!:** det var ille! **Nyttja:** benytt **Stjälp omkull kareten!:** velt vogna!

Så ja, ratsch i gropen: så ja, på hodet i gropa **Svär:** banner, sverger

Sådan en batalj tas ej på hyllan: i en slik slåsskamp skal man ikke gi seg

Esprit de corps: korpsånd **Fast:** selv om **Vår Ole Bull:** henspiller på bondespillemannen;

fiolinisten Ole Bull besøkte Uppsala på 1840-tallet **Han smet in på Bleket:** han rømte inn på

Bleket (en samling rønner med tvilsomme beboere) **Kors en sådan luv:** jøss, en sånn slyngel

Källan: Slottskilden ved foten av bakken **Hellre till ap' teket:** heller til apoteket

Nattpatrullen: betegnelse for den enslige nattevokteren som samtidig var brannvakt og som patruljerte Uppsalas gater. Det dreide seg gjerne om eldre menn som på tross av at de var bevæpnet med vektersakser (et slags selvlåsende halsjern på enden av en lang stang) ikke ble tatt særlig alvorlig av ranglende studenter som elsket å spille gubbene et puss.

Utan prut: uten å lage vanskeligheter, uten å kny

Se, den gamle klipparn: parykkmaker Rosenberg (se Glunt IV)

Har ej släckt ut ljuset. – Lampan ut! Det var vanlig at at natteranglende studenter eller andre ungdommer som kom forbi et hus der det lyste i vinduene, forlangte at lysene skulle slukkes. For å slippe mer bråk, gjorde man som regel det som ble forlangt.

Hör du ned åt ån till?: hører du nede fra elva? (det høres sang nede fra Fyris)

Då tar fan vid luren: da går det vel til helvete med luren **Inga reflexioner!:** Ikke tenk på det!

Glunt XXIII Anklagelsen

En mørk sky på vennskapets himmel. Glunten er bitter over at han gjennom lang tid har forsømt studiene til fordel for fornøyelser, og gir Magistern skylden for dette, da han mener denne har forledet ham til uansvarlig lettsindighet.

Syrtut: ytterfrakk **Men på fasonen som han har:** men måten han er på

Men: skade **Villande sken:** villedende tomt glitter **Besitta mig:** Faen ta meg

Kameralen: Kameraleksamen, innført 1799, var en svensk akademisk embetseksamen som ga adgang til befattning med offentlige regnskapsetater, inkludert det statsfinansielle embetsverk.

Av delemnene kan nevnes: Teologi, svensk, aritmetikk, naturretten og etikk eller sedelære.

Utover 1800-tallet fikk den ord på seg for å holde for lavt nivå i forhold til de faglige krav som ble fordret innen de yrker den var ment å utdanne til, og i 1863 ble den avløst av Examen till Kungl.

Maj:ts kansli.

Glunt XXIV Efter Kameral-examen

Glunten angrer på sitt utfall mot Magistern, og forsøker å be om pent vær med en nokså vagt formulert unnskyldning. Magistern er heldigvis svært tilgivende. **Såverad:** reddet **Vad tycks:** hva synes du **Approberat:** godkjent, bestått eksamen **Post tot discrimina (rerum) inlupen i hamnen:** etter så mange tilbakeslag har jeg kommet trygt i havn

Grälade: (dobbel betydning) trettet, kranglet, eller pugget iherdig **Ond:** (her) sint

Som själv du hulpit fram till man uti staten: som du selv har hjulpet fram til å kunne bli ansatt i staten **Ej särdeles prydligt:** (fritt) ikke spesielt strålende

För så'na där, som oss, ges inga resoner, blott vederbörandes predestinationer:

Til slike som oss gis ingen grunn, ingen forklaring (på eksamensresultatet), bare vedkommendes (her: professorenes) forutbestemte dom (uavhengig av hva vi virkelig har prestert til eksamen)

Toucherad: rørt, beveget **Ok:** åk **Skälm:** skjelm, slyngel, (her) skøyer **Tyster:** tyst, stille

Rumla: lage spetakkel, rangle **Fölungar:** folunger, fjøll **Pliten:** sverdet, kården

Vissa patroner: visse høye herrer, **Fria fasoner:** fri væremåte

Tacka vill jag en rock, som, vid över barmen, ej stretar mot, när jag skall kröka på armen;

takke meg til en frakk som er vid over brystet og ikke strammer når jeg skal krøke på (bøye)

armen (ta meg en tår) **Och ett par byxor se'n, förtrogna med benen, om också någon gång med**

hål uti grenen: og deretter et par bukser som er behagelige for bena selv om de skulle revne i

skrittet **Ort:** sted **Rämna:** revne, briste **Föga:** lite **Som stockar:** som tømmerstokker

(som om de var laget av tre) **Friar jag genast:** frir jeg umiddelbart, straks **Nog lär jag få till slut**

tillräckligt med gluntar: til slutt kommer jeg nok til å få tilstrekkelig med gutter

Jag tror jag är vriden: jeg tror jeg har en skrue løs **Pratar strunt:** prater tøv **Sparv:** spurv

Glunt XXV "Examens-sexa på Eklundshof"

Den største og mest krevende duetten i samlingen.

Eklundshof, vertshuset litt utenfor Uppsala sentrum, figurerer flere steder i "Gluntarne". Her hadde man de naturskjønne landlige omgivelser høyromantikkenes mennesker satte slik pris på.

På dette stedet vil de to vennene feire Gluntens kameraleksamen. Med stort rabalder roper de på oppvarterne, og får fatt i en av dem, Petter. De gir ham en detaljert instruksjon om hva de vil fortære og hvordan oppdekningen skal være. Været er fint og de vil sitte ute. Livet er godt å leve og de synger en liten duett "Här är gudagott att vara" som sammen med "En månskensnatt på Slottsbacken" er "Gluntarne"s mest kjente melodi. Maten og drikkevarene kommenteres som vanlig høylytt, og da de får øye på Lotta, en vakker oppvarterse på balkongen, hilser hun med stor ståhei. Magistern blir etter hvert full og sentimental, og Glunten føler seg forlegen og brydd over hans tårevåte hengivenhet. Til slutt sovner Glunten mens Magistern synger en vuggeviser som han også selv sovner av.

Den gamle vertshusbygningen på Eklundshof er forøvrig bevart og restaurert. Her kan gjestene på hotellet like ved spise frokost i første etasje, mens annen etasje inneholder selskapslokaler slik tilfellet også var i Wennerbergs dager.

Sexa: a) festlig studentmåltid, opprinnelig med start kl 6 ((18) b) feire sexa **Svalen:** verandaen

Vindskammarn: loftsrommet **Trädgår'n:** hagen **Gräsgröna gången:** den grønne enga el.

gressgangen, plenen **Hejda dig:** stopp! **Annars så bär det på tok:** ellers går det galt alt sammen

Böckling: varmrøkt sild **Rättika:** reddiker **Brutna servetter:** brettede servietter

Gudagott: velsignet godt **Fjäriln prålar:** sommerfuglen viser seg i all sin prakt **Drill:** trille

Dricka oss små blommor til: skåler små blomster med oss **Ståtligt:** staselig **Utan vank:** lytefri,

fullkommen **Lank:** eg. den siste alkoholsvake destillasjonsresten ved brennevinsbrenning, dårlig,

svakt brennevin **Pulsatilla:** blomst av kubjellefamilien (kubjelle eller mogop) som er beslektet

med soleiefamilien **Sippor:** blomster av soleiefamilien, f.eks hvitveis og smørblomst

Lackar: (her) renner, drypper **Vyer:** (her) utsyn, oversikt **Och flottig sen:** og fettete etterpå
Bakelser: bakverk, kaker **Novischer:** (her) nye uerfarne studenter **Skål i botten:** drikk ut!
Bånnski! **Morgens Fischer!:** God morgen, Fischer! (etter det tyske: "Guten Morgen, Herr Fischer",
 en hilsen som man på 1830-tallet plaget en gammel forlest student fra Königsberg, J. W. Fischer,
 med. Han prøvde å leve etter Bibelens ord; bl. a. hilste han aldri på noen han møtte på veien
 ettersom det i Lukas 10, 4 står: "...gi eder ikke i tale med nogen på veien!" og i 2. Kongebok 4, 29:
 "...møter du nogen, så hils ikke på ham, og hilser nogen på dig, så svar ham ikke...")
Tvi! Vad är det för en mölja: fysj, hva er dette for noe søl el. skvip!
Jag tror vi brodda med en halva?: Uttrykket kan oversettes med: Jeg tror vi avslutter med en
 dram, jeg tror vi tar den siste drammen **Brodda:** betyr egentlig å forsyne med brodder eller spiker
Brodda med: (her) avslutte med (kanskje sette broddene ned i isen når det går for fort og man vil
 stanse) **Helan** og **Halvan:** første dram og andre (eller siste) dram. Betegnelsene går på
 rekkefølgen og ikke på drammens størrelse. Videre nummerering som ters og kvart er ikke like
 mye i bruk. **Quod felix faustumque:** gid det være til lykke og fremgang
Rickombergas lunder: Rickomberga var en liten bygd eller tettsted (i dag en bydel i Uppsala) hvis
 ospelunder var synlige fra Eklundshof **Bäddat:** redd opp **Blunder:** blund
Förgätna: Lette å glemme **Strunt till examen:** dårlig eksamen **Å hut!:** Ti stille med deg!

Glunt XXVI Impromptu-balen

En billig måte å lage ball på var å leie en kro eller et annet utested etter stengetid. Ved å invitere ansatte ved utestedet til ballet var det til og med store muligheter til få låne det gratis. At lokalet kunne være skittent og røykfyllt etter en lang dag med servering brydde man seg ikke om. Det er akkurat dette de to vennene har gjort. Damene som er invitert er ikke fra sosieteten, men består stort sett av oppvartersker fra forskjellige utesteder.

Impromptu-balen: det improviserte ballet **Brylå:** fylt punsjbolle som overhelles med smeltet sukker og konjakk eller annet brennevin og så settes fyr på. Det avbrente sukkeret lager en lekker skorpe oppå punsjen. **Varje dam är en himlakropp:** hver dame er et himmellegeme; en planet som kretser rundt brylån (solen) som er plassert midt på gulvet **Köksan:** kokka, kjøkkenjenta
Madam Winter med, det gamla spöket: madam Winter også, det gamle spøkelset (madam Winter var gammel, lang og mager og ikke noe særlig for øyet, men hun var var snill og grei med studentene og ga dem ubegrenset kreditt på kakene hun solgte til dem)

Ulla, gudilov, är allaredan här, och jag själv, liksom lite kär: Ulla, gudskjelov, er allerede her, og jeg selv også, nesten litt forelsket

En får lov att sitta bredvid bålen! Vem då? – Jo, vår stadige kassör: én får lov til å sitte ved siden av punsjebollen. Hvem da, jo, vår pålitelige kasserer (var med i koret på Schylla, Glunt VII)

Vårda halster, eld och tillbehör: Pass på risten (der sukkeret blir smeltet), ild og tilbehør.

Darra ej på handen, när du håller i, och hav akt på ditt fögderi: Ikke skjelv på hånden når du skjenker i, og konsentrer deg om jobben, oppgaven din (eg. embedet ditt)

Hela kosidansen: hele røkla, hele hopen **Krusa ei, mamsell skall ändå in:** Ikke protester, frøkna skal inn uansett. **Må för övrigt sköta sin praktik:** må forøvrigt passe sine egne saker

Den fula sjaln: det stygge sjalet

Högre, spelman! Stryk mans på fiolens alla fyra - annars hörs det ej: Sterkere, spillemann! Bare stryk på alle fire strenger (på én gang) - ellers høres det ikke (vanligvis kan man bare spille på to strenger av gangen på en fiolin, men hvis man bruker flatere strengestol, som mange spillemannsfeler har, kan man ved ekstra press på buen få alle strenger til å klinge på samme tid)

Nolens volens: enten du vil eller ei **Pukor:** pauker **Skallra:** klappe(r)

Lotta, du är vår komet, ty all din glans har du i din charmanta svans: Lotta, du er vår komet, for all din glans har du i din nydelige bakende (komethale)

Kär'ngen dånar: kjerringa dåner, besvimer **Hon slinter:** hun glir, mister fotfestet

Animerad: livlig **Hurra, se hur Lotta tappar kjolen - söta, låt avfällingen** (eg. den frafalne) **bli fri:** Hurra, se hvordan Lotta mister kjolen - søte deg, la den bare falle.

Ljusen flämta, dammet står i taket, köksan snavsar, disken far omkull:

Lysene blafrer, støvskyen står i taket, kokka snubler, disken, bordet går overende.

Krossas: knuses ...**gormar värden, arg och häs och full:** ...kjefter verten, sinna og hes og full.

Strunt i värden!: Blås i verten! **Såg du köksans fermeté?:** Så du så sprek kokka var?

Glas och pipor (kritt Piper; knuses lett) **anser kyparn kunna gå netto til en och trettivå:**

Kelneren tror at erstatning for glass og piper vil netto komme på 1 riksdaler og 32 skilling.

Bålen: punsjbollen **Raljeri:** munter ironisering **Mår han illa?:** føler han seg ikke vel?

Vrån: kroken **Jo, nu tar fan igen sitt lån:** Jo, nå spyr han.

Ja, sic transit gloria mundi!: Ja, slik forgår verdens herlighet!

...så vet, att det blir vald societet: ...skal du vite at jeg velger damer fra høyere samfunnsklasser.

Glunt XXVII "Slottsklockan"

En mykere stund i Gluntens og Magisterns ofte urolige og bevegede kompaniskap. Ved å høre aftenklokken fra Uppsala slott begynner de å fundere over tilværelsens åndelige sider.

Slottsklockan (Gunillaklockan): Frittstående klokke fra 1588 i støpul på skansen utenfor Uppsala slott. Den ble ringt morgen og aften. Når klokken ringte om aftenen (i vård) skulle borgerne begi seg hjem og stenge dører og vinduslemmer mens vekterne i domkirkens tårn og i gatene begynte sitt arbeide. Når klokken ringte om morgenen (ur vård) visste man at natten var over og at en ny dag hadde begynt. Klokken står der den dag i dag.

Darrande: dirrende, skjelvende **Rymden:** himmelrommet **Skär:** ren, skjær **Kosa:** livsferd

Varhelst min kosa bär: hva livet enn måtte bringe

Glunt XXVIII "Gluntens reskassa"

Glunten er ferdig til å forlate Uppsala etter endt eksamen, men må først gjøre opp den klattgjelden han har i byen. De fleste vertshusene har servert ham på kreditt, og det straffer seg nå. Tante Hoppenrath har uten å mukke betalt den største gjeldsposten, nemlig til Schylander, kjellermester (vert) både på Schylla og Eklundshof. Resten må han klare selv. Magisteren regner ut at Gluntens kontantbeholdning er såpass stor at han vil sitte igjen med 12 skilling i reisekassen når alt er gjort opp.

Om det ej blir över: om det ikke blir noe til overs

Ack en sådan toker! Tacka om det räcker jämt och nätt. Hundra banko (1 bankodaler er 48 skilling. Hele beløpet Glunten hadde var 124 riksdaler) **är en hacka:**

Å, sånn en tosk! Vær takknemlig om det holder akkurat! Hundre spenn er jo bare en slant (eg. dårlige kort i kortspill) **Mycke' rätt:** helt riktig

Ligger inte där i lådan något viraprotokoll, som kan passa bra för klådan?:

Ligger det ikke der i skuffen en eller annen viraprotokoll (brukes til å føre regnskap med når man spiller kortspillet Vira) som kan passe bra for fingerkløen (etter å komme i gang)?

Kör då! Det är givet, samma sak på tusen sätt exekveras här i livet: sett i gang da! Samme ting kan utføres på tusen måter her i livet. **Hyra:** husleie **Jag bor fritt:** jeg bor gratis

Beskedlig: skikkelig **Tvätt:** vask **Består dig:** lar deg få **Ronden:** runden

Källrarna i sta'n: utestedene i byen **Det tar säkert håll på fonden:** det sluker sikkert kapitalen din

Ämnar: akter å **Lamby's blott, där jag spräckt varannan ruta... :** bare hos Lamby (se Sång IV), der jeg har knust annenhver rute... **Får sin lott?:** får (han) sitt tilgodehavende?

Vad pengar stryker lätt!: så lett penger renner gjennom fingrene!

Fast det är detsamma: det er forresten det samme **Källarmästermamma:** kona til verten

Kan hon ej specificera räkningen, så är det ju intet skäl att likvidera?: Kan hun ikke spesifisere regningen, så er det vel ingen vits i å betale? **Måhände:** kanskje **Honnett:** redelig, hederlig **Hälsa gumman:** hils gamla, gamlemor **Vad befaller?:** hva for noe, hva behager? **Redan räkning?:** regning allerede tilsendt? **Säg, vad går den till inalles:** si meg hva den lyder på alt i alt **Desslikes sänder Löfven** (restauratør Clas Löf) **en, men han får ursäkt om han svikes:** Dessuten sender Löfven regning, men han får unnskyld om jeg ikke betaler. **Kors, en sådan Jöns** (dumrian) **att tala:** Jøss, sånn dumt prat **Ämnar du:** har du til hensikt **Ingen vän i spel...betala!:** Ingen venn i spill...betal! (ingen kan påberope seg vennskap for å slippe unna spillegjeld. I dette tilfellet gjelder det antagelig en regning for bevertning, men også her er det tale om æresgjeld) **Fordran:** krav **Den spiken drar den!:** den sved skikkelig! **Ah, l'ingrat!:** å, du utakknemlige! **Kom han klivande till tant som så där per aures tagen** (eg. holdt i ørene) **teg och bums betalte:** kom han farende til tante som ble så overrumplet at hun uten et ord øyeblikkelig betalte **När hon borde trätt:** når hun burde ha kranglet **Gilla:** like, synes om **Ah, sju helvetes** (Sju helvetes gluggar, se Glunt XX) **...anfäkta! Skriv då sex och trettitvå, så bli gluggarna betäckta:** Å, sju helvetes ... kjør iveri! (eg. angrip) Skriv seks (daler) og trettito (skilling), så blir gluggene (her: kvistvinduene) dekket **Eller bättre: vad gör resten, som skall bli till din reträtt? Mycket får du ej i västen:** (her) eller et enda bedre spørsmål, hvor mye utgjør resten som du skal ha til reisen? Det er ikke mye du får å rutte med. **God man i massan:** bobestyrer, skifteforvalter i boet **God man** kan også være formynder eller verge (med prokura eller disposisjonsrett over myndlingens finanser)

Glunt XXIX “Avskedet på Flottsund”

Glunten reiser fra Uppsala og Magistern følger ham et stykke på veien. Begge kjemper med tårene, men gjør omsider slutt på pinen ved et mandig: “Kjør!”

Flottsund: et vertshus ved Fyris' utløp i Mälaren

Odinslund: park eller promenadegate mellom domkirken i nord og Carolinabacken i sør
Viktig samlingssted for studentsangen i Uppsala

Knäppingen: liten bakke i en park et godt stykke fra Uppsala slott, navnet en ordform av "knapp" som også kan bety opphøyning **Skönjdes:** kunne skimtes

Löfstabro: en kro på veien mot Stockholm **Finge bli kvar:** fikk bli værende

Vårdsättra: vakkert sted nær Uppsala ved bredden av Mälaren

Alsike: gjestgiveri på veien mot Stockholm

Glunt XXX “Magisterns monolog vid Gluntens avresa från Alsike”

Slutten er melankolsk: Etter at Gunten har forlatt Uppsala for finne seg en stilling og eventuelt stifte familie sitter Magistern igjen med savnet av kanskje den eneste vennen han noensinne har hatt. Og ikke engang forventningen om engang å se Glunten igjen kan trøste ham, for som har sier i sin avsluttende monolog:

“Men i mitt hjärta jag gråter bittrare tårar än ögat förmår, ty jag vet och förstår att den vännen som går är ej lik sig, då han kommer åter.”

Så meget bitrere er savnet fordi det ikke først og fremst dreier seg om at to adstadige besteborgere som gjenses aldri kan bli de lystige studentene de engang var, men fordi gjensynet i dette tilfellet kanskje vil være mellom en taper (Magistern fremstår som en "överliggare", en evig student som kanskje aldri kommer til å ta noen avsluttende eksamen) og en vinner. De muntre

studentersangene gjenspeiler derfor gledens trange kår i livets strid; for mange, deriblant Magisteren, et solglitter over et nattsvart dyp.

Han er altså alene igjen og klager over hvor opprivende det er stadig å skilles fra studiekamerater og venner som forlater Uppsala etter endt studium mens han selv alltid blir tilbake, men trøster seg som sedvanlig med et glass.

Stråt: livsvei **Ståt:** pomp og prakt **Sällhet:** lykksalighet, lykke **Vistas:** forbli, være

Tempora enim mutantur et nos mutantur in illis - och då få vi hjärtan så små, men forstand som förslå ad culpandum quae nunc laudantur: Tidene forandres, og vi forandres med dem, og da får vi små hjerter, men en forstand som er tilstrekkelig til å kritisere det vi nå lovpriser.

Medlidsamt: medlidende **Löje:** hoderystende, brydd smil **Lyss man till sagor från framfarna da'r:** lytter man til fortellinger fra henfarnе dager **Lika nöjd vart det bar, blott man skötte sitt dagliga nöje:** Man var likeglad hvor det bar hen, bare man hver dag hadde tilstrekkelig å leve av.

Frästa: friste å prøve, forsøke

Djupet vid bålens letheiska strand: metafor for drikkebegerets dyp der alle sorger glemmes (Lethe: glemselens flod mellom jordlivet og dødsriket Hades)

Ty en ängel ibland stiger ned till dess rand och rör om, liksom för i Bethesda: Setningen henviser til Det nye testamentets fortelling om de syke som var samlet rundt dammen under buegangene i Betesda mens de ventet på at en engel skulle komme ned og røre i vannet. Den første som etterpå kastet seg uti ble helbredet for sin sykdom. Magistern håper altså på at brennevinet skal befri ham fra savnet. **Märg:** marg